

IX. L'ensenyament.

Les escoles

Ja hem parlat dels dèficits de l'Hospitalet d'ara fa cinquanta anys, davant d'una Administració impassible o amb actuacions públiques insuficients. El servei escolar es convertí immediatament en una demanda peremptòria com a conseqüència del creixement immigratori. L'Administració municipal semblava no plantejar-se l'ensenyament com un servei públic a oferir de forma generalitzada a tots els ciutadans. El cas de l'Hospitalet fou objecte de nombrosos estudis i denúncies.¹ Segons fons municipals, l'any 1971, amb una població infantil aproximadament de 46.000 nens i nenes, 23.000 assistien a l'escola privada i 13.000 a l'escola pública, distribuïts entre les escasses 230 aules existents amb una mitjana de 57 nens per aula. La comparació entre cens i població escolaritzada donava encara un saldo de 10.000 nens i nenes al carrer. Eren dades escandaloses i tercermundistes.

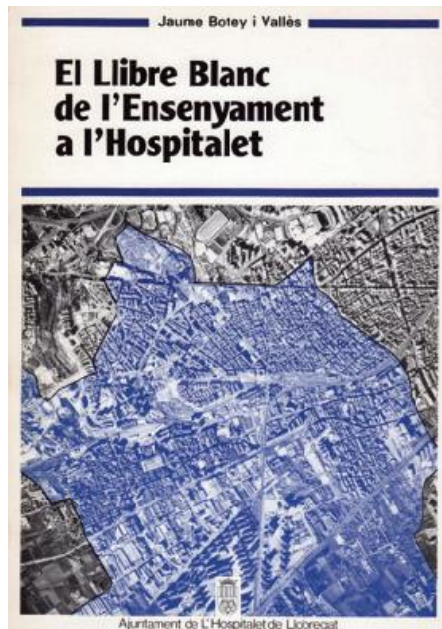
1. La situació escolar a l'Hospitalet i Can Serra al 1966

L'oposició a la política franquista sobre l'ensenyament començà per fets puntuals i més o menys aïllats (problemes professionals dels mestres, estabilitats dels interins, contra les "permanències" o "hores extres" dels mestres per ser possible font d'irregulari-

tats...). Reivindicacions sectorials que tenien com a denominador comú l'exigència d'una millora general en l'educació i la necessitat de fer-la extensible a tothom. Aquestes reivindicacions coincideixen amb la crescuda del moviment popular encapçalat per les associacions de veïns, les quals fan de l'ensenyament un tema prioritari: la ciutat és ja plenament conscient del dret a l'escola gratuïta i de qualitat i l'exigeix amb força i coordinadament. Neix la Coordinadora d'Ensenyament que l'any 1978 publica un estudi en edició privada sobre la situació escolar i cultural de l'Hospitalet, on ofereix elements estadístics i tècnics per planificar el creixement necessari de la xarxa escolar.

A partir de l'any 1973, l'Ajuntament presidit pel Sr. Capdevila inicia la política de contenció de creixement demogràfic de la ciutat, de planificació urbanística i de la creació de la xarxa de serveis, prioritàriament del servei escolar. D'aquí surt la proposta del Pla d'Urgències, la creació de 10 grups escolars de 16 unitats, que s'inauguraran els cursos 1973-74 i el 1974-75, i la creació del primer institut de Batxillerat, el Torras i Bages, que s'ubicarà a Can Serra.

El nou Ajuntament democràtic sorgit de les eleccions de 1979 prové en part del moviment popular d'associacions de veïns i de la

Llibre sobre la planificació de les escoles de l'Hospitalet, 1983.

mateixa Coordinadora d'Ensenyament. S'impulsa la compra de sòl i una política de construccions escolars que anirà donant fruits gradualment.² La nova regidoria d'ensenyament, però sobretot l'eficaç capacitat tècnica de Josep M. Figueras Jacomet, Martí López i l'equip sencer, intenten en poc temps revertir les dades i facilitar l'estructuració dels centres. Els equips posteriors han continuat i ampliat aquesta política de servei públic, de manera que avui pot dir-se que la xarxa educativa de la ciutat arriba a tothom i en bones condicions.

A Can Serra, quan el 1966 vénen els primers veïns, les úniques escoles eren els dos petits centres privats, el Centre Educatiu FAX i l'Escola Alegre, al sector antic del barri, tocant a Pubilla. El cens de població infantil en cada una de les edats era molt superior a l'oferta de places al barri i, per tant, els nens i nenes de Can Serra han d'anar a les escoles privades de més a la vora, a Pubilla. Però, després del Torras i Bages, en pocs anys s'han construït a Can Serra quatre centres nous, el servei escolar s'ha ampliat per baix (P-3) i per dalt (fins als 16 anys) i s'ha dotat els centres d'unes infraestructures i serveis didàctics imprescindibles.

Vam demanar a cada una de les escoles una brevíssima ressenya del seu origen i situació actual, que és el que aquí publicuem. Pel fet de ser el primer centre educatiu del barri, ens entretenim una mica més amb el Torras i Bages. Segurament el seu origen llunyà al 1968 li confereix una certa consideració emblemàtica. Probablement el que s'explica del seu origen podria dir-se de manera semblant al naixement dels altres centres, que aquí per raons d'espai no podem incloure. No vam demanar altres aspectes educatius que no corresponen a aquesta història: qualitat educativa, innovacions pedagògiques, resultats escolars, estabilitat dels claustres, procedència de l'alumnat, programacions i necessitat d'acostar els continguts al medi, serveis complementaris, AMPAS, etc.

A tots els centres el nostre agraïment. L'ordre que seguim és el cronològic de creació de l'escola.

2. Instituts: Torras i Bages, i Rubió i Ors

Torras i Bages

Al “Boletín de Información Municipal. Hospitalet 4º trimestre del 1968” a l’apartat “Vida ciudadana” hi llegim:³

Apertura del Instituto Torras y Bages. En el mes de octubre, sin solemnidades exteriores y con la grandeza sencilla de las primeras clases impartidas por los profesores y la emoción de 600 bachilleres estrenando unas nuevas aulas, departamentos y laboratorios, se inauguró el Instituto Nacional de Enseñanza Media “Torras y Bages”.

Dispone de todos los servicios propios de centros de esta naturaleza y su capacidad total es para 1.200 alumnos. La ciudad ha recibido con justificada alegría este centro de formación para sus hijos, consciente de que su lanzamiento cultural debe de realizarse desde la plataforma de la generalización de la enseñanza de tipo medio.

Fou inaugurat junt amb altres sis instituts del Baix Llobregat, que inicialment van figurar com a delegacions del Torras i Bages.

Ara és un centre que imparteix ESO i els batxillerats de Ciències i tecnologia i Humanitats i ciències socials, i treballa com a centre de suport de l’Institut Obert de Catalunya. Però des de 1968, la societat ha canviat molt, l’educació també i l’institut s’ha esforçat a adaptar-se a les necessitats actuals.

*Reclamant escoles davant de l’Ajuntament, 1977.
EPM*

Amb ocasió de la celebració dels 25 anys, el centre va editar un opuscle. A la presentació, la directora d’aleshores, Anna Colomer, deia: “Hem volgut deixar constància d’algunes anècdotes que enriqueixen el coneixement de la vida d’aquest Institut com a exemple d’un tarannà valent i creatiu en uns anys que tot plegat era ben difícil: el final del franquisme. Són el millor exemple del que ha representat el Torras i Bages per al barri, per a l’Hospitalet i per a tantes vides que han passat per les seves aules com a professors/es, alumnes, personal no docent i col·laboradors/es de l’APA i Grup d’Esports”.

Entre els escrits n’he escollit alguns dels primers directors i directores: Josep M. Jaumà (del 68/69 al 70/71), Jordi Rodà (del 71/72 al 73/74) i Montserrat Cornelles i Alonso Martínez (primer alumnes i després directors), i d’alguns professors d’aquella primera època: M. Paz Bataner, que fou professora del curs 69/70 al 76/77, i Neus Llovera, del curs 69/70 al 77/78, del primer secretari de l’APA i del primer delegat d’Esports.

*Construcció Institut Torras i Bages, 1968 AMH.
Autor: Juan Ciuret*

Josep M. Jaumà, el primer director:

L'any 68 es van obrir força instituts nous. Nosaltres sols ja en vam inaugurar sis, però eren uns instituts concebuts troglodíticament, com si fossin ous de dinosaures. Dins d'ells, nosaltres, gent que no ens coneixíem, però que teníem més o menys els mateixos pardals al cap, hi vam injectar una mica d'utopia, de desig de canviar-los, de transformar-los en quelcom més humà, més "normal", més obert al diàleg.

Jordi Rodà, des dels inicis professor de matemàtiques i el segon director:

L'equip de professors dels primers anys era format per persones joves plenes de bona voluntat i sense gaire experiència del funcionament dels instituts; vàrem iniciar la marxa del centre plens d'il·lusió. Vam voler:

- Convertir un institut de nois i noies separats, com es feia en aquells moments, en un institut mixt. Ara això sembla fàcil però

llavors era anar en contra de les normes rebudes.

- Decidir que es possessin en marxa les sis delegades del Baix Llobregat sota la responsabilitat del Torras i Bages.
- Fer que fos centre parroquial de la barriada. S'hi deia la missa dominical, casaments, baptismes. Alguns professors (entre els quals m'incloc) hi varen batejar els fills.
- Ser el primer institut de Catalunya en el qual funcionés el Consell Escolar, que es reunia cada setmana. Va ser una decisió del Claustre i no imposada per l'Administració.
- La creació del bar també en contra de les normes rebudes.
- Convivències de tot l'institut durant un dia, fora de l'institut, al camp, en les quals, per grups, es posava un tema a debat (el temps de lleure, relació nois i noies, etc.).

M. Paz Bataner, des dels inicis, professora de Literatura:

Era el mes de septiembre de 1968 y en mayo París había sido una fiesta. La educación había sido el centro de la Revolución. Nosotros teníamos la oportunidad de vivir nuestra propia revolución haciéndonos cargo de un instituto y cinco "secciones delegadas" del Bajo Llobregat.

Sin teléfono, sin máquina de escribir, con pupitres y mobiliario que nos llegaba... desde Madrid. Los libros juzgados básicos los enviaba el Ministerio; el material de laboratorio venía también de lejos, el acondicionamiento de la sala de actos no supimos quién lo envió. Con los primeros porcentajes de venta de libros de texto se

empezaron a comprar libros más cercanos, el material de los laboratorios se personalizó. No teníamos conserje y la conserjería de un instituto es uno de los servicios fundamentales. El Ayuntamiento nos buscó el Sr. Enric, entusiasta y excelente persona, que ayudaba a todo y a todos.

Jaumà:

L'hivern del 70 van començar les vagues dels professors interins, el moviment politicoreivindicatiu que es repetiria sistemàticament tots els anys in crescendo, fins a la tardor del 1980. Va dominar d'una punta a l'altra de la dècada. Dèiem que era inevitable, potser tenien raó, però a la política la va succeir la burocràcia que ha dominat la dècada dels 80. No puc deixar de veure-ho com una ocasió perduda. Però intentàvem que tot allò tingués sentit. Aquesta va ser la nostra contribució.

Neus Llovera, des dels inicis, professora de Ciències Naturals:

Moltes persones associen la meua estada al Torras i Bages amb els arbres que any darrere any plantàvem al pati de l'institut. La plantació dels arbres al pati fou una feina d'equip. El motor era l'Enric Arpio, que no parava d'insistir en la necessitat de canviar l'aspecte desèrtic que ell veia des de casa seva i que sobretot a l'estiu, quan no hi havia alumnes, augmentava encara la seva desolació. I dels alumnes, què en puc dir? No crec que la distància en el

Alumnes de la primera promoció amb el director JM Jaumà, 1971. FPM

temps m'enterboleixi la memòria, però el seu interès i rendiment eren a la vegada estimul i gratificació per a la tasca de professor. Recordo que fins i tot em feia il·lusió llegir exàmens de COU.

193

Asumpció Rubiralta, alumna:

Al començament del curs escolar 1969/70, vaig arribar al barri de Can Serra per estudiar 5è de batxillerat a l'institut. Durant els cursos 70/71 i sobretot el 71/72, al Torras i Bages com a molts d'altres, es va crear el Comitè d'Institut (clandestí), que formava part del moviment estudiantil (ens deien els *bachilleres*). Es van organitzar activitats culturals dins de l'institut, amb la col·laboració d'alguns professors, però l'objectiu principal era estendre la lluita contra la nova LGE y la lluita contra la selectivitat: a la nova Ley General de Educación, es va substituir el Preuniversitari pel COU, es van crear els exàmens de selectivitat, el nu-

merus clausus a la Universitat i els criteris d'accés. Òbviament, no es va aconseguir aturar l'aplicació de la LGE, però el que sí que es va aconseguir va ser que una bona colla de joves s'interessessin, prenguessin consciència de la situació social i política del país i del barri/ciutat on vivien i aprenguessin el valor de la lluita col·lectiva.

Vull remarcar que el Torras i Bages va ser el primer institut públic de l'Hospitalet al qual van tenir accés les noies per poder estudiar el batxillerat superior (a Sta. Eulàlia hi havia el COPEM, només per a nois), i un dels primers instituts de règim mixt de tot l'Estat. I remarcar també la importància que per mi, i crec que per tots, van tenir els professors de l'institut Josep M. Jaumà, com a director, Jordi Rodà, de matemàtiques, M. Paz Batañer, de literatura y altres, excel·lents persones i excel·lents pedagogs.

Montserrat Cornelles, una directora que havia estat alumna en la primera època:

Aquí hi vaig estudiar el meu batxillerat i aquí vaig retornar un cop acabada la meua carrera universitària, per desenvolupar-hi una feina que lliurement havia triat: la docència, i encara hi sóc. Gira el món i torna al Born. Ara recordo la Universitat només com un parèntesi imprescindible per poder tornar al Torras. Per poder tornar a casa. A vegades penso que porto sang d'institut a les venes.

Quan a les hores de l'esbarjo veig una allau d'alumnes al carrer, recordo les hores que jo havia passat prenent el sol al pati, i m'agradaria poder explicar a tothom que tenim el pati més gran de tots els patis que es fan i es desfan, i un jardí únic. Jo hi vaig plantar un arbre, amb tots els meus

companys de classe. I ara quan veig els alumnes entrant i sortint de la sala de professors, com si res, mirant, preguntant, recordo la meua por. El respecte que ens feia el lloc sagrat dels nostres professors. En cinc anys d'estudiant, jo no hi havia entrat mai! El vostre institut és el vostre.

Alonso Martínez Salinas, director que també havia estat alumne:

Cuando coincido con excompañeros del *insti*, siempre tenemos buen recuerdo de aquellos duros y exigentes profesores y profesoras: Arpio, Iranzo, Maymí, Ballester, Jaumà, A. Mateos, Satué, M. Llovera y un largo etcétera. Aprovecho ahora para rendir un homenaje a todos ellos.

Per l'APA, Juan Pedro Gandía, secretari de l'APA des del curs 80/81 al 88/89:

Nació la asociación de padres por la voluntad de un grupo de mujeres y hombres preocupados por el futuro de sus hijos. Situándonos en 1970-71 y con la estructura política del país, carecíamos de formación asociativa, todos habíamos crecido a la sombra de la dictadura y desconocíamos lo que era un partido político, sindicato o cualquier otro tipo de asociación. Sólo sabíamos del Movimiento Nacional, sindicatos verticales, Acción Católica.

El primer problema que nos encontramos fue que algunos profesores nos miraban con recelo. El segundo, lo mismo con los alumnos, viéndonos como coartadores de su *libertad*. El tercero, los mismos padres, que no participaban: de un censo de 1.300 matrimonios, nos podíamos considerar

dichosos si la asistencia era de 50 o cien personas.

Pels Esports, Agustín García Vela, vocal d'esports del 79 al 86, vicepresident de l'APA el 87/88, vicesoror el 89/90. Col·laborador el 90/91:

En el año 1979 fueron invitados a una reunión del APA el director y subdirector del centro, y en ella el subdirector Sr. Hormaechea propuso que se hicieran algunas actividades extraescolares de carácter deportivo. La iniciativa tuvo muy buena acogida. El presidente del APA, Sr. Acero, propuso hacer deporte en los ratos de ocio y para ello se tendría que crear una ponencia de deportes en la APA. La Junta, por unanimidad, aprobó estas propuestas y eligieron al primer delegado de deportes, el Sr. Agustín García, que pidió que se le ayudara en la labor mediante un grupo de trabajo. De aquí salió una vocalía compuesta por los Sres. Alberto Segués, Restituto García, Francisco Milià y Juan Leiva. A ellos se añadió la colaboración especial del profesor de Educación Física del centro, el Sr. Félix González de Blas.

A esta primera etapa le siguió otra presidida por el delegado de Deportes Sr. Manuel Rodríguez y la vocalía formada por los Sres. Rufina Guijarro, José Haro, Antonio Pinto, Lucía Ortega, Francisco Tellado, Salvador Lahuerta, Alberto Segués y Agustín García. Cambio que fue acompañado en la dirección del centro con la elección del Sr. Alfonso Martínez Salinas, profesor de Educación Física, que, asistiendo como invitado a una reunión del APA, sugirió entre otras cosas abrir las instalaciones deporti-

vas al barrio y resto del municipio. La propuesta fue bien acogida.

La historia deportiva del centro entra en su tercera etapa con el Sr. Carmelo Sánchez al frente, y haciendo gala de renovación, crea un equipo compuesto por los Sres. Crespo, Carrillo, Pere Durán y Segués al que tenemos que hacer una mención especial por la gran dedicación que ha tenido en estas tres etapas, siendo el miembro más antiguo del APA que sigue en funciones Deportivas, habiendo sido entrenador de fútbol sala de casi todos los equipos del instituto.

L'alumnat del Torras i Bages

El Torras i Bages comença el 1968 amb un alumnat a partir dels 10 anys. Segons la Llei de 1953, els instituts impartien la docència dels 10 als 17 anys: el batxillerat elemental de 10 a 14 anys, el batxillerat superior de 14 a 16 i el Preu o curs de preparació a la Universitat. Començà amb 401 alumnes i 43 professors i arriba fins al curs 1972-73 amb 1.092 alumnes i 53 professors.

El 1970 s'aprova la Llei General d'Educació, anomenada Llei Villar Palasí pel ministre que la va impulsar, que començarà a aplicar-se al curs 1973-74. La LGE canviava substancialment les etapes educatives: l'educació obligatòria —EGB— s'allargava fins als 14 anys i s'impartiria als centres de primària. La secundària s'impartiria als instituts de batxillerat o a nous centres de formació professional. Els instituts de batxillerat tindrien els alumnes fins als 17 anys: tres cursos de BUP i un de COU. El Torras i Bages serà ins-

titut d'aquesta modalitat de batxillerat durant més de vint anys, fins al curs 1995/96. El curs del màxim nombre d'alumnes fou el 1985-86, amb 1.441 alumnes (943 de diürn i 498 de nocturn) i amb 78 professors.

És durant aquest llarg període quan es van creant els altres centres de secundària de l'Hospitalet, tant de batxillerat com de formació professional, i en conseqüència el Torras i Bages va disminuint lentament el nombre d'alumnes, sobretot de nocturn, i delimitant-ne la procedència al seu entorn. La nova Llei d'Educació de 1990, la LOGSE, torna a modificar les etapes educatives: l'educació és obligatòria fins als 16 anys. Dels 12 als 16 s'anomena ESO, Educació Secundària Obligatòria, i dels 16 als 18, batxillerat o cicles formatius de formació professional. Al Torras i Bages l'aplicació de la LOGSE comença per l'ESO al 1996-97 i pel batxillerat al 1998-99. Fins a la seva implantació definitiva, durant tres anys van conviure els alumnes de l'antic batxillerat amb els de la nova ESO. Des d'aleshores, el nombre d'alumnes gira entorn dels 600, aproximadament uns 450 dels quatre cursos d'ESO i uns 150 dels dos cursos de batxillerat; i el nombre de professors, entre els 52-55.

Rubió i Ors

És la primera escola pública a Can Serra. Forma part del grup de les 10 escoles del Pla d'Urgències. S'inaugurà el curs 1974-1975 amb 16 aules i amb 8 professors.

En el curs 1995-1996 es transforma en institut, amb dos cursos a doble nivell, d'ESO i batxillerat de Ciències i tecnologia i Humanitats i ciències socials.

Té 300 alumnes, procedents de 16 nacionalitats diferents, mostra de la barreja de persones emigrades que han anat poblant Can Serra. Ha tingut fins a 40 professors; en l'actualitat són 30.

"Tenim com a objectius la formació i el desenvolupament personal i actitudinal dels nostres alumnes per a la plena integració a la societat. Per mitjà del Pla d'Acció Tutorial establím la integració al grup, l'atenció individualitzada i l'orientació personal, acadèmica i professional".⁴

Centre de Formació Professional Can Serra

Als baixos del bloc del carrer Molí 14, darrere del col·legi Lola Anglada, des de l'any 1982 fins al 1995 s'habilitaren de manera provisional unes aules que havien de ser el punt de partida del futur Institut de Formació Professional Can Vilumara, a l'antiga fàbrica Vilumara.

3. Escoles d'infantil i primària: Samontà, Lola Anglada, la Carpa. Adults

Samontà

L'escola Samontà s'inaugura amb el curs 1976-1977 amb 16 unitats. L'arquitecte fou Jordi

Balari. Com ja s'ha dit en un capítol anterior, té un primer curs accidentat, ja que està construït sobre runa i pateix un lliscament dels fonaments que provoca esquerdes considerables. El primer curs, els alumnes són traslladats a diferents col·legis i el viatge es realitza en autocars que produeixen una infinitat de problemes. Reparades les deficiències constructives, es reprèn el curs a l'escola amb normalitat. Aquí es va crear la primera Associació de Pares d'Alumnes, l'APA, de l'Hospitalet.

El 1990 es transforma en Escola Oficial d'Idiomes de l'Hospitalet, centre públic no universitari, convivint-hi totes dues activitats durant un temps.

En un primer moment, l'Escola Oficial d'Idiomes ocupa quatre aules, però a mesura que augmentaven els alumnes es va ocupant la resta.

En l'actualitat ocupa tot l'edifici, ampliat diverses vegades. Té 2.500 alumnes, hi imparteixen ensenyament entre 25 i 30 professors, s'hi imparteixen cinc cursos en tres nivells, bàsic, intermedi i avançat d'anglès, alemany, francès i italià.

Lola Anglada

El centre funciona des de l'any 1981, impartint Educació Infantil i Primària, primer en dos espais físics diferenciats, al Parvulari Cabriol i l'EGB com a Lola Anglada, on es troba en l'actualitat. L'arquitecte fou Ricardo Olabegoya, que el 1983 passarà a ser director general de Protecció civil del País Basc.

És un centre d'una sola línia, cosa que el fa familiar i acollidor per a l'alumnat. La població escolar sempre ha estat al voltant de 200 alumnes.

Hi ha una matrícula molt viva i variant durant tot el curs. Contínuament arriba alumnat nou i la situació de crisi fa que també molts en marxin. Això provoca que l'equip directiu i de mestres han de posar contínuament en marxa els mecanismes administratius i d'acollida i/o d'acomiadament i s'ha d'anar adaptant la pedagogia al canvi que suposa l'arribada d'una persona nova al centre i a l'aula.

El barri de Can Serra es caracteritza per acollir persones de moltes ètnies i nacionalitats diferents, aspecte que queda clarament reflectit a l'escola. Actualment hi ha alumnes de diferents orígens: Índia, Pakistan, Marroc, Amèrica del Sud i del Centre, Europa de l'Est, la Xina... Des de l'any 1981 s'han matriculat a l'escola uns 2.000 alumnes. Des de l'any 2004 fins avui, uns 700. Pel que fa al professorat, ha estat una escola amb una plantilla bastant definitiva.

"Els professionals de la nostra escola volem que l'alumnat rebi una educació integral, fonamentada en coneixements i actituds; una educació activa, motivadora, basada en el diàleg i l'experiència, on l'aprenentatge sigui significatiu i respectant en tot moment les diferències individuals. Ajudem perquè els infants creixin com a persones en tots sentits. S'hi inclou la pràctica d'instruments de

Díptic informatiu escola La Carpa.

l'Ajuntament, tantes nits enderrocant les tanques, fins a aconseguir que aquells 13 blocs que segons les immobiliàries havien d'anar en aquest espai es convertissin en un mercat, una bella escola i una plaça pública on se situa el primer aparcament subterrani del barri. Fou l'última de les escoles, però "és la icona, la bandera del barri".

I la veritat és que va quedar bonica. Els arquitectes van ser Jordi Balari i Ricardo Olabegoya. L'avantprojecte es va discutir

corda, com a vehicle per incrementar l'atenció, la concentració i la disciplina de l'alumnat a través de la pràctica orquestral amb l'Escola de Música."

La Carpa

Per Can Serra, la Carpa té un significat especial. És la cirereta del gran pastís de reivindicacions i èxits, final d'una lluita de molts anys al barri.

Ocupa un lloc central en l'espai de la Carpa, que tantes manifestacions, tantes baixades a

llargament amb l'Associació de Pares, que ja existia, l'Ajuntament i el claustre. Grans aules ventilades i assolellades, amb finestres enormes per on la llum entra a dojo, patis amplis i pel que fa a la construcció, creiem que decent. L'Associació participava també de les visites d'obra en el procés de construcció.

S'inaugura el curs de 1984-85, amb 16 unitats. Posteriorment s'amplia a 27. En aquest últim curs té 669 alumnes des de P4 a 6è de Primària, dels quals 252 provenen de nacionalitats estrangeres. En aquest moment el professorat està format per 45 persones.

Abans de l'actual edifici, de manera provisional havia estat a dos llocs: primer, des del 1977-78 fins al 1979-80 foren 7 aules de preescolar als baixos d'un dels blocs del carrer Peníscola amb l'entrada pel carrer Peníscola. Es va anomenar "Preescolar Cabirol" en record d'un altre preescolar que feia anys hi havia hagut allà mateix. Allà s'escolaritzà per primer cop a la ciutat nens i nenes de P-3.

Al 1980-81, aquell preescolar es va traslladar a l'altra punta del barri, a 6 aules que es van obrir als baixos del bloc A, davant del parc de Can Buxeres, a la carretera d'Esplugues. Formaven part de les aules del Pla d'Urgències dissenyat pel nou Ajuntament de 1979.

Les aules buides del Cabirol serviran com a preescolar del futur Lola Anglada, i les de la

carretera d'Esplugues com a punt de partida del futur La Carpa. La primera directora de la Carpa fou Immaculada Marimon, que va seguir tot aquest complex procés de provisionalitats, tant de construcció pedagògica de l'equip de mestres, de pares i de projecte de la nova escola, com fins i tot del disseny del nou edifici, fins pocs dies abans de la inauguració.

El trasllat al nou edifici es va fer per Setmana Santa, l'abril de 1985. Fou també un procés carregat de dificultats perquè casualment pocs dies abans el Rubió i Ors va necessitar una remodelació d'urgència i alguns alumnes del Rubió van ocupar el nou edifici de manera provisional fins a la reparació del seu, juntament amb els alumnes que venien de les 6 aules de la carretera d'Esplugues.

Inicialment es va preveure per a 16 aules, però posteriorment s'amplià a 27, amb tres línies d'infantil i primària. En aquest últim curs té 669 alumnes des de P4 a 6è de primària, dels quals 252 provenen de nacionalitats estrangeres. En aquest moment el nombre de professors és de 45.

"El projecte educatiu la defineix com una escola democràtica i integradora, arrelada a la realitat catalana, aconfessional, innovadora i constructivista, col·laboradora amb el barri i oberta a la participació. Creiem que la col·laboració família-escola és fonamental per aconseguir l'èxit escolar dels alumnes. Inicia l'aprenentatge de l'anglès a P-5 i el castellà a 1r. Participa en els projectes del Pla

d'Impuls a la Lectura, el Pla Educatiu de l'entorn i el Pla Català de l'Esport".

Centre de Formació d'Adults Can Serra

Després d'estar uns anys als baixos dels blocs italians amb la professora Begoña Ferreiro, l'Escola d'Adults de Can Serra es trasllada al que havia estat centre d'EGB Pau Picasso, al carrer Andorra 12-14.

Es tracta d'un Centre d'Adults segons l'actual normativa de la Generalitat. Segons això s'hi imparteixen:

- Els títols de Graduat en Educació Secundària.
- Preparació per a les proves d'accés a cicles formatius de grau superior (matí, tarda i vespre).
- Preparació per a la prova d'accés a la universitat per a majors de 25 i 45 anys. Optatives de totes les proves d'accés (geografia, psicologia, biologia, química, història contemporània).
- Llengües catalana i castellana d'acolliment. Llengua anglesa.
- Formació instrumental. Informàtica, competència inicial.

És un centre col·laborador de l'Accreditació de Competències en Tecnologies de la Informació i Comunicació.

Llibre dels 50 anys, Escola FAX, 2015.

4. Centres privats Fax i Alegre

Centre Educatiu FAX

L'Escola FAX és un d'aquells centres educatius privat concertat de qualitat, fruit d'un equip i d'algunes famílies d'educadors vocacionals i entusiasmades pel servei públic que deixen marca als alumnes que hi passen. Tot va començar fa més de cinquanta anys quan la iniciativa privada havia de resoldre la incúria dels organismes públics. El matrimoni Julio Ortega, mestre en una de

les escoles nacionals de Pubilla Casas, i Dolores Ballester, mestra parvulista del Tecla Sala, decideixen la creació d'un centre a Pubilla, on pràcticament no hi havia escoles, al qual ben aviat se sumaria des del començament com a pedagog el Sr. Joan Pallarès. Era l'any 1964. Les primeres aules estaran a l'Av. de l'Electricitat (avui n. 14-16), aleshores un autèntic descampat frontera entre Pubilla Casas i les casetes baixes de la part antiga de Can Serra. Des de l'inici fou escola mixta, barrejant nens i nenes en la mateixa aula, cosa que en aquell moment no solament era pedagògicament innovador sinó que fins i tot estava fora de la llei.

Poc després s'havia d'ampliar en uns baixos de l'Av. Can Serra davant de l'actual plaça de la Carpa. L'any 1974-75 s'amplià de nou cap a unes noves dependències a la cruïlla entre Isabel la Catòlica i l'Av. Can Serra, en els anomenats blocs *italians* i on s'imparteix l'infantil i primària. Però encara a mitjan anys noranta, la implantació de l'escolaritat obligatòria fins als 16 anys va fer necessària una nova ampliació, en el que seran les noves dependències del carrer Amapolas 48-50 i on s'imparteix l'ESO.

El col·legi FAX és un exemple de com la intuïció educativa dels fundadors passa de pares a fills com a projecte pedagògic i de promoció humana col·lectiva. És l'encomiable esforç que significa l'adaptació amb pocs mitjans a les diferents reformes educatives i alhora adaptació a la realitat canviant de Can Serra. Ha tingut i té una

notable influència al barri. Van ser contínues les manifestacions d'afecte d'alumnes i famílies amb ocasió dels 40 anys de l'escola i ho han tornat a ser en els 50, com n'ha quedat constància al llibre editat per a aquesta ocasió.⁵ Al llibre es ressalta l'interès del Centre per combinar els mètodes pedagògics tradicionals amb moderns avenços tecnològics i activitats complementàries com ara excursions, festivals, recitals de poesia o teatre.

Centre concertat Alegre

C. Andorra 23-25. Segon cicle d'Infantil i Primària, i ESO. Escola també de llarga tradició educativa a la ciutat, fundada l'any 1969 amb el compromís de servir la societat donant l'adequada formació als alumnes mitjançant una atenció i seguiment individualitzat, amb col·laboració estreta amb els pares i les mares que van confiar i continuen confiant amb els professionals que configuren l'equip docent i no docent de l'escola, per tal d'incidir en la formació intel·lectual i humana dels seus fills. Pares i personal educatiu del centre formen una gran família i treballen de manera coordinada per aconseguir la formació integral dels alumnes.

Escoles S. Lucas, Sta. Eulàlia

Aquestes escoles, ubicades als baixos del Bloc de l'Av. Can Serra 29-31, que tenien dues aules de preescolar i 9 aules d'EGB, van tancar.

5. Centre d'Educació Especial Alpi

Tot va començar, fa quasi 50 anys, amb un grup de pares i mares de persones amb discapacitat, els quals tenien una necessitat comuna: atendre els seus fills i filles. L'abril del 1968 van fundar l'Asociación de Ayuda al Subnormal (AAS) impulsats pel senyor Portabella, el qual presidia un Centre Mèdic Social de l'Hospitalet, al carrer Campoamor, que va servir de seu inicial per a l'associació. Els van cedir una sala on van començar unes tasques senzilles de caire laboral i habilitador, també oferien atenció mèdica a les persones amb discapacitat i les seves famílies. Aquest centre era un espai veïnal per a tot el barri.

Des d'un començament van estar molt actius, fent actes, activitats, preestrenes de pel·lícules relacionades amb l'àmbit social, entrevistes en diferents mitjans, tot plegat per sensibilitzar la ciutat de l'Hospitalet i que els seus habitants s'involucreassin, acceptessin i ajudessin les persones amb discapacitat. De mica en mica, l'associació va anar creixent, trucant a portes, fent rifes, revistes i col·lectes i, d'aquesta manera, l'any 1969 ja eren 150 socis, aconseguint els fons per anar avançant.

L'any 70 van crear un petit centre d'adults (centre de *laborterapia*), al qual assistien 12 adults amb discapacitat i treballaven, sobretot, en feines de manipulació.

Paral·lelament van promoure la construcció d'una escola d'educació especial, amb la fi-

nalitat de fomentar l'assistència, recuperació, ensenyament i adaptació d'infants, adolescents i adults amb discapacitat intel·lectual, ja que en aquell moment no existia a l'Hospitalet cap escola d'educació especial. Fins aleshores, aquells alumnes que estaven escolaritzats per la bona voluntat d'alguns mestres que els acceptaven a les seves aules, anaven a l'escola del barri.

Un altre dels propòsits era col·laborar i afiliar-se a altres institucions amb objectius similars a l'associació, atès que en aquells moments no existia cap recurs a la ciutat per a persones amb discapacitat. Simplement s'estaven a casa.

202

Va ser al gener de 1971 quan va donar fruit material la feina de l'associació, es va col·locar la primera pedra del Centre d'Educació Especial Alpi, ubicat a l'avinguda Can Serra, gràcies a una iniciativa conjunta amb l'Ajuntament de l'Hospitalet, que va cedir els terrenys.

Aquesta escola, disposava de 5 aules per a 15 alumnes, cuina, menjador, aula taller, despatxos... També comptava amb un espai de zona verda i pista poliesportiva.

Per què el nom d'Alpi? Doncs va ser arran d'una llegenda del poble d'Alp, en el qual un animal, concretament un cérvol, tot i les seves diferències amb la resta d'habitants, un hivern es va acostar al poble buscant aliment i, encara que al començament rebutjava el contacte amb les persones, a poc a poc va integrar-se al poble i la seva gent com

un més. De fet, es va convertir en habitual veure'l passejar pel poble i acceptar el menjar i la companyia d'infants i adults del poble. Aquesta història va animar els fundadors d'Alpi a posar aquest nom a l'entitat, ja que realçava un gran exemple d'integració que al cap i a la fi era l'objectiu principal de la seva fundació.

Mentre funcionava l'escola, el centre d'adults continuava endavant i treballaven en paral·lel i conjuntament, fent servir el menjador de l'escola i d'altres recursos. S'anaven movent en funció de les demandes o necessitats i de l'economia de l'associació, de manera que l'any 77 es van traslladar al carrer San Pedro, de l'Hospitalet, amb 14 adults, i l'any 80, al carrer San Francisco Javier, tenint aleshores un total de 30 usuaris adults.

L'associació continuava volent despertar la consciència pública, confeccionar un cens, fomentar estudis referents a la rehabilitació i educació, i també promoure centres i tallers d'aprenentatge i formació professional. No volien treballar només en l'àmbit laboral de la persona, sinó anar més enllà, al seu oci, al seu entorn, a les seves necessitats, a les seves famílies...

Programaven sortides i activitats de vacances en diferents èpoques de l'any, on coincidien famílies i persones usuàries, amb la col·laboració de voluntaris que s'hi implicaven per dur a terme aquestes sortides. Consideren important l'esport fent activitats d'aquest tipus, no només en el dia a dia, sinó en dife-

rents centres: poliesportius de la ciutat, pistes del barri, ACELL... o integrant-se en el barri gestionant campionats de futbol i pe-tanca de persones amb discapacitat, durant les festes del barri de Can Serra.

Es va crear una secció esportiva i d'aquesta

manera no només potencien l'autonomia i l'oci de la persona sinó que a més es creen uns moments de respir per a les famílies, les quals ho valoren molt positivament. Es creen també grups de germans i de famílies, en els quals comparteixen inquietuds, maneres de fer, recursos, experiències, xerrades...

NOTES.

1. ROIG, Dolors; SERRA, Josep. *L'equipament docent a la Corporació Metropolitana de Barcelona. Actualització de l'inventari de 1979-1980 i anàlisi de la situació actual*. 2 vol. Gabinet de Programació i finances de la CMB.
2. BOTEY VALLÉS, Jaume. *El Llibre Blanc de l'Ensenyament de l'Hospitalet*. L'Hospitalet: Ajuntament, 1984.
3. *Boletín de Información Municipal*. L'Hospitalet, 4t trimestre 1968.
4. L'entrecomillat del final del comentari de cada escola està tret de la Guia dels Centres Educatius, Curs 2016-2017, de l'Ajuntament de l'Hospitalet.
5. PALLARÉS PUJOL, Joan. *FAX, mig segle educant. Una torxa encesa al llarg de 50 anys*. L'Hospitalet: Editaprint, 2013.

segona part

Foto de la pàgina anterior: Mosaic d'homenatge a la lluita veinal. 1992. AVV